

УДК 37.018.32.014.25 (477. 87)

Машикаринець-Бутко Анжеліка

РОЗГЛЯД МІЖНАРОДНОЇ ПРАКТИКИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІНТЕРНАТНИХ ЗАКЛАДІВ ТА АКУМУЛЮВАННЯ ЦЬОГО ДОСВІДУ ДЛЯ ЗАКАРПАТТЯ

У статті розглядається актуальність дослідження міжнародної практики деінституалізації в розвитку реформування системи інтернатних закладів та виховання дітей в Закарпатті, дається визначення суті поняття деінституалізації за версією міжнародної благодійної організації: «Надія та житло дітям». Аналізується зарубіжний досвід деінституалізації в окремих країнах. Акцентується увага на великому значенні детального вивчення зарубіжного досвіду реформування системи інтернатних закладів та виховання дітей в постсоціалістичних країнах Європи. Відображено міркування автора з проблеми здійснення основних положень, передбачених Національною стратегією реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки.

Ключові слова: діти-сироти, інтернатні заклади, соціальне сирітство, деінституалізація, зарубіжний досвід, реформування, країни Європи.

Постановка проблеми. Останні роки, обравши курс євроінтеграції, Україна активно рухається шляхом реформ. Необхідність кардинальних змін торкається усіх сфер суспільного життя. За підтримки міжнародних партнерів та на основі досвіду країн Євросоюзу формуються основні цілі та стратегічні завдання реформування економічної, політичної, культурної та соціальної сфер життя. Соціальна сфера є однією з найбільш важливих, оскільки рівень її розвитку є якісним показником благоустрою в середині держави. Ефективність державного управління у процесі реформування соціальної сфери у великій мірі залежить від правильного вивчення та застосування міжнародного досвіду, оскільки попередній адміністративний устрій вже не задовольняє виклики сучасності. Важливого значення набувають питання захисту прав та утримання дітей, що потребують опіки з боку держави. Мова йде про дітей-сиріт, та дітей, позбавлених батьківського піклування. На хвилі загальних перетворень у процесі децентралізації владних повноважень підлягає реформуванню існуюча система інституційного догляду та виховання дітей в Україні, оскільки її функціонування переходить під повноваження органів місцевого самоврядування та місцевих бюджетів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні в Україні ми не знаходимо достатньо наукових праць щодо вивчення зарубіжного досвіду реформування системи інституційного догляду та виховання дітей. Більшість публікацій носять публіцистичний характер з метою загального ознайомлення з практикою реформ у сфері виховання дітей в зарубіжних

країнах. Вивчення питання зарубіжного досвіду знаходиться переважно у площині діяльності громадських, урядових та благодійних організацій. Відображення проблеми міжнародної практики деінституалізації та реформування соціальних послуг знаходимо у працях таких науковців, як: Т. Веретенко, О. Денисюк, Т. Спіріної. Також вивченням зарубіжного досвіду реформування системи опіки дітей-сиріт займалась О. Мордань.

Зарубіжний досвід діяльності альтернативних закладів опіки дітей, позбавлених батьківського піклування, розглядає у своїх працях О. Щербатюк. Специфіку влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування в Норвегії, досліджували: А. Білека та Л. Цибулько. Переглянуті нами праці є дотичними до питання вивчення зарубіжної практики реформування системи інституційного догляду та виховання дітей, також вони не відповідають у повному обсязі завданням нашого дослідження.

Мета статті полягає у розкритті особливостей зарубіжного досвіду реформування системи інституційного догляду та виховання дітей для акумулювання кращого досвіду для Закарпаття.

Виклад основного матеріалу. Сучасні процеси модернізації українського суспільства відбуваються на тлі руйнування ідеалів, переоцінки цінностей і, найчастіше супроводжуються падінням моралі, підривом основ суспільного буття людей. Криза моральності є одним з елементів, які знецінюють соціалізуючі функції сім'ї, що викликав небувале зростання сирітства й дитячої безпритульності в Україні, зокрема на Закарпатті. В той же час, неефективність функціонування державних органів соціальної опіки повернулася некерованою ситуацією дитячої безпритульності. Зарубіжний досвід опіки й піклування засвідчує, що Україна є не єдиною державою, яка зіткнулася із проблемою сирітства, тому ми маємо змогу спостерігати виникнення соціального сирітства й у високорозвинених державах. Зокрема, цей феномен, набув широкого розвитку серед афроамериканського населення Сполучених Штатів Америки, в Німеччині і Франції та інших країнах Євросоюзу.

Інституції з догляду та виховання дітей, що потребували опіки держави, виникали на певних історичних етапах в усіх країнах через війни, епідемії та інші кризові ситуації. Впродовж світової історії для дітей-сиріт постійно створювалися дитячі притулки.

Перший дитячий будинок був заснований Франке близько 1700 року, але правильну організацію будинку вони отримали тільки на поч. XIX ст. завдяки працям Фалька. У 1802 р. в князівствах Ліппе-Детмольд та Пауліна відкрився перший притулок виключно для малолітніх дітей до 4-річного віку. У 1805 р. Волькен пропонував зробити з притулків підготовчі заклади з 3-х або 4-х річними курсами: його ідея знайшла застосування лише в невеликому числі притулків і значно пізніше. З Німеччини дитячі притулки запозичила Англія, потім Нідерланди, ще пізніше Франція та інші [11]. У 1891 р. було видано нове положення про дитячі притулки. Згідно з положенням, у дитячі притулки бралися діти не молодше 3 років і залишалися там до 12 років. Була введена програма навчання, прийнята для однокласних селянських шкіл. При дитячих

притулках закладалися класи ремесла або училища. Було влаштовано близько 80 селянських притулків, де діти навчалися садівництву, огородництву, тобто сільськогосподарським роботам [11].

Але у зв'язку з темпами економічного, правового та соціального розвитку цих держав, протягом часу виникало розуміння щодо недоцільності інституційного догляду. Недостатність потрібної для людини сімейної форми виховання веде до серйозних порушень у розвитку дітей які, надалі у житті викликають негативні психологічні, фізіологічні та, врешті, соціальні наслідки, а також порушує відповідні права дітей на родинне життя, охорону від насильства та недбайливого відношення, що визначені Конвенцією ООН про права дитини. Тому, держава, в першу, чергу намагається прикладати всі зусилля для того, щоб залишити дитину в родині й запобігти її передачі на виховання в державний заклад.

Створення оптимальних умов для підтримки соціально незахищених категорій дітей є одним з найважливіших завдань сьогодення, яке полягає не в ізоляції знедолених дітей від соціуму, а в їх інтеграції в соціум через пріоритетність в соціальній політиці саме сімейних форм для дітей-сиріт.

За основними світовими стандартами якісний виховний вплив на дитину в умовах інтернатного закладу може справлятися, коли в ньому утримується не більше 20-30 дітей. Тільки за таких умов можна говорити про якісну підготовку вихованців до самостійного дорослого життя.

В такій країні, як Угорщина, згідно з прийнятими законами, щодо захисту прав дітей, будь-яка інтернатна установа має бути максимально наближена до створення сімейної атмосфери виховання і не може утримувати більше 20-30 дітей. На таку реформу інтернатних закладів уряд Угорщини виділив значні кошти з державного бюджету країни.

Розглянемо досвід деінституалізації інших окремих зарубіжних країн. Сьогодні у західних країнах, зокрема у США та Великобританії, не залишилося дитячих будинків у традиційному розумінні. Ще на початку ХХ ст. у Сполучених Штатах Америки розпочався процес відмови від інституційного догляду та виховання дітей через негативні наслідки впливу на психічний та фізіологічний розвиток особистості дитини, а також високі витрати на утримання інституцій, поряд із менш затратним вихованням у прийомних сім'ях. На державному рівні був прийнятий курс першочергової підтримки біологічної сім'ї перед вилученням дитини для влаштування до прийомної родини або закладу інституційного догляду та виховання. В результаті кількість дітей у інституціях стрімко зменшувалась, особливо після прийняття у 1937 році закону про соціальний захист, що забезпечував фінансову підтримку родин у складних життєвих умовах [7]. Для дітей, які зазнали тяжких психологічних травм та потребують тимчасового або тривалого відокремлення від родини, існує можливість перебування у закладах типу «групових» будинків.

На нашу думку, важливим є детальне вивчення зарубіжного досвіду реформування системи інституційного догляду та виховання дітей в

постсоціалістичних країнах Європи. Зокрема, розглянемо, як ці процеси відбувалися в Болгарії та Молдові.

У 2010 році уряд Болгарії прийняв Стратегію деінституалізації та план дій реформування системи інтер– 158 Інвестиції: практика та досвід №2/2019 Державне управління інтернатних закладів на період до 2020 року. Цим Планом були конкретно передбачені типи центрів для надання послуг різним категоріям дітей та батьків, види працівників, що надаватимуть ці послуги та вказані конкретні стандарти цих послуг. Відповідно до цього документа сьогодні триває реформа у Болгарії [5].

Наступним розглянемо зарубіжний досвід реформування системи інституційного догляду та виховання дітей у Молдові. Початковим етапом реформи у цій країні була комплексна оцінка потреб дітей щодо захисту їх прав. На основі цієї оцінки була розроблена карта наявних соціальних служб та створені регіональні плани роботи. Координація роботи відбувалась на центральному, місцевому та секторальному рівнях. На цих рівнях були створені комісії задля виявлення родин у складних життєвих обставинах та роботи з ними. Ці комісії вивчають умови, в яких опинились родини та спосіб допомоги їм, у тому числі можливість фінансової підтримки. Центральним органом у проведенні реформи виступає міністерство захисту праці, соціуму та сім'ї Молдови. На цьому етапі реформування у Молдові працюють дитячі будинки сімейного типу на трьох – сімох дітей, при цьому діти можуть повернутися додому, якщо з їхніми біологічними батьками встановлять зв'язок, денні центри, мобільні бригади, що надають послуги на дому для осіб з обмеженими можливостями, як дорослих, так і дітей [6].

Розглянувши досвід з проведення реформи системи інституційного догляду та виховання в Болгарії та сусідній Молдові, можемо зробити висновок, що соціальний прорив у цій сфері, значною мірою залежав від наполегливості та професійності урядових команд, що займались деінституалізацією.

Прослідкуємо цю ж ситуацію на прикладі Румунії, країни, що розпочала реформи однією з перших. Тоді ми будемо мати можливість переконатися в тому, що для цієї проблеми не годяться швидкі рішення, які призводять до стрімкого закриття деяких інтернатних установ. І справді, результати радикальних зрушень виявилися неприйнятними для дітей: вони або «перерозподілялися» по інших закладах, або поверталися до сімей без належної оцінки потреб, або ударними темпами розміщувалися в нові сім'ї. Прийомна опіка запроваджувалася поспіхом, з очевидними перегинами, без належної підготовки. У цій країні зусилля спрямовували лише на масований вихід дітей з інтернатних закладів, залишаючи поза увагою інші складові системи захисту дітей, що інколи зводило нанівець усі здобутки. Без посилення контролю над прийомом дітей до інституційних закладів, та коли бракувало альтернативних форм для таких дітей, інтернатні заклади поповнювалися новими й новими вихованцями. Ще одним слабким місцем процесу деінституалізації стала інфраструктура й навчання персоналу

інтернатних закладів, де не було значних зрушень. Очікуваних змін у свідомості працівників, активізації їхньої участі в налагодженні сімейних стосунків батьків і дітей, скороченні періоду перебування дітей у закладах так і не відбулося. Хоча у цілому інтернатні заклади стали кращими.

В західних країнах, зокрема, в Словаччині, існують дитячі діагностичні будинки. У них діти перебувають від 1,5 до 2 місяців. За цей період фахівці ставлять медико-психологічний діагноз. Відповідно до нього дітей потім направляють у родину, або до масової школи, спеціалізованого сімейного чи звичайного сімейного дитячого будинку, установ для дітей з особливостями в поведінці [3].

У Польщі була розроблена й упроваджена нова модель установ для дітей-сиріт, що з різних причин не можуть бути повернуті в біологічні родини чи влаштовані в сімейні форми виховання. У такому будинку одночасно проживають не більше 12–14 дітей, з якими працюють 4-5 вихователів. Установа відіграє роль місця тимчасового перебування дітей на той період, поки не буде проведено роботу з їхньою біологічною родиною, чи знайдена нова родина для таких дітей (приймальна родина, родина опікунів, усиновлення).

Упроваджено практику побудови спеціалізованих соціальних гуртожитків для проживання до 30 осіб. Повноваження з улаштування цієї форми делеговані державою громадським організаціям.

У Російській Федерації, на початку 2007 р. налічувалося 748 000 дітей-сиріт (2,8% від усієї дитячої популяції), з них у дитячих установах перебувало 174 тисячі [10]. За даними Генпрокуратури РФ тільки 10% випускників російських державних дитячих будинків та інтернатів адаптуються до життя, 40% здійснюють злочини, ще 40% випускників стають алкоголіками і наркоманами, 10% кінчають життя самогубством. [9].

Також в Новосибірську функціонує дитячий будинок «Притулок святого Миколи».

Цікавим, на наш погляд, є підхід до цієї проблеми у Китаї. Тут, дитячі будинки-інтернати відповідально ставляться до прийому вихованців. Спочатку складається карта, де описується стать і вік дитини, детально вказуються особливі прикмети і, нарешті, описуються відбитки пальців. Цьому процесу приділяється особлива увага, і, в тому випадку, якщо мати вирішить повернути покинуту дитину назад, вона може зробити це, детально описавши візерунки відбитків своєї дитини [3]. Загалом, у Китаї налічується близько 50 тисяч дитячих будинків. [2].

Станом на 2008 рік в Індії діє 831 дитячий будинок.[1]. Серед них є дитячий будинок «Маленькі серця».

У Японії, роль дитячих будинків беруть на себе Центри роботи з проблемними дітьми. У випадку, якщо дитина залишилася без піклування батьків, її обов'язково туди візьмуть.

Також нами проаналізовано досвід Німеччини, який ми вважаємо важливим і вартим уваги для запозичення в нашій державі. Ця країна практикує поєднання у виховній системі функціонування оновлених інтернатних закладів

та стимулювання розвитку прийомних сімей. Державна політика практикує довгострокове утримання дитини в подібних закладах задля повернення її в біологічну родину і лише не маючи реальних можливостей для здійснення цього приймаються інші рішення. Інтернати та дитячі будинки в Німеччині переважно фінансуються органами місцевої територіальної комуни, існує й фінансування на рівні федерації, а також стимулюється допомога благодійних організацій. Структура інтернатів забезпечує утримання дітей у групах до 15 осіб, які забезпечені чотирма вихователями та одним соціальним працівником-волонтером. Важливим є подолання в німецьких інтернатах фактора колективного утримання. Переважна більшість інтернатних закладів надає кожному вихованцю можливість проживати по одному в кімнаті, або по двоє. Усі, включаючи дітей з фізичними вадами, отримують освіту в загальних навчальних закладах. Зазначена практика сприяє поліпшенню соціалізації дитини-сироти в соціум. Функціональне призначення інтернату в цій системі зводиться до місця проживання. Проте навіть така інтернатна система постійно перебуває в центрі дискусій німецького суспільства.

Нами було проаналізовано досвід низки зарубіжних країн, таких, як: Великобританія, Швеція, Білорусь, В'єтнам. І ми можемо сказати, що у цілому, в західних країнах при збереженні інтернатних установ на державному рівні розроблені обов'язкові для всіх вихованців курси «незалежного проживання», по закінченні яких видається державний сертифікат. Це є одним із дієвих механізмів соціальної адаптації дітей, що знаходилися під державною опікою.

Визначаючи пріоритетність біологічної сім'ї у вихованні дитини та стимулювання розвитку сімейних форм опіки, у зарубіжних країнах серед форм тимчасового утримання перевага надається фостерній родині.

Інститут фостерного виховання й утримання дитини є найбільш вдалою формою поєднання державної системи піклування з сімейною опікою. Ця форма є першою дієвою альтернативою на шляху здійснення реформування державних інтернатних закладів на кшталт діючим в Україні.

В Україні, зокрема, на Закарпатті, соціальний захист найбільш незахищених верств суспільства є визначеним стратегічним пріоритетом державної політики. Особливого значення набувають питання, пов'язані з подальшою роботою в напрямі реформування державних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Потребують подальшого наукового аналізу результати впровадження сімейних форм опіки з метою їх оптимізації та наближення до реалій українського суспільства.

У 2006 р. в Україні розпочався процес деінституціалізації дітей-сиріт, та дітей, позбавлених батьківського піклування, що передбачає комплекс дій із виведення дітей із державних установ піклування з метою створення умов для виховання та розташування дітей поза закладами інтернатного типу.

У 2007 році була прийнята Державна цільова соціальна програма реформування системи закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених

батьківського піклування. Проте в результаті виконання цієї програми жоден заклад інституційного догляду та виховання фактично не змінив своєї суті.

Новим кроком для вирішення проблемної ситуації на державному рівні стало прийняття у серпні 2017 року Національної стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки. Метою цієї стратегії є «...зміна системи інституційного догляду та виховання дітей на систему, яка забезпечує догляд і виховання дитини в сімейному або наближеному до сімейного середовищі» [8].

На наш погляд, акумулюючи успішний зарубіжний досвід деінституалізації та власні зусилля, Україна може реалізувати національну модель реформування системи інституційного догляду та виховання дітей за умови дієвого, а не формального виконання заходів, передбачених Національною стратегією реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки.

Сьогодні в Україні вже існують певні позитивні напрацювання, діють альтернативні форми виховання дітей-сиріт, позбавлених батьківського піклування. Серед них: біологічна сім'я; усиновлення; опікунство; прийомні сім'ї; дитячі будинки сімейного типу; державне утримання: заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

За даними Державного комітету статистики протягом 2006 р. в Україні створено 560 прийомних сімей, в які влаштовано 861 дитину. На I квартал 2007 р. створено 157 прийомних сімей.

Зокрема, на Закарпатті, як зазначено у статті: «Дитячі будинки сімейного типу на Закарпатті»: «Закарпаття, порівняно з іншими регіонами України, наразі є лідером за кількістю створених дитячих будинків сімейного типу. У нас їх функціонує вже двадцять чотири [4, с. 99].

Однак, не зважаючи на цю позитивну динаміку, не всі діти можуть бути влаштовані в прийомні родини. Тому існують проблеми на шляху реформування форм виховання дітей-сиріт в Україні, зокрема, на Закарпатті, а саме:

- домінування адміністративних методів на регіональному рівні у передачі дітей до будинків сімейного типу, прийомних родин;
- слабо розвинута мережа центрів для підготовки потенційних прийомних батьків, усиновителів;
- психологічна неготовність українського соціуму до усиновлення, створення форм сімейної опіки;
- працевлаштування вихователів і робітників державних виховних структур після реорганізації;
- відсутність комплексного підходу до профілактики сімей, віднесених до груп ризиків.

З метою вирішення існуючих проблем і зростання кількості та якості ефективних форм виховання на державному та регіональному рівнях у державі необхідно адаптувати міжнародний досвід.

Також для України вагоме значення має зарубіжний досвід деінституалізації постсоціалістичних країн через схожість проблем: наявність типових інтернатних установ; традиційних світоглядних уявлень щодо виховання та утримання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; схожість проблем управління системою інституційного догляду та виховання дітей, оскільки ці країни мали подібний нашому адміністративний устрій; гальмування деінституалізації працівниками сфери через високий рівень безробіття та корупції в середині країни; низький рівень дотримання та захисту прав дітей; низький рівень активності громадських організацій.

На наш погляд, можна назвати і здобутки реформ у країнах Європи та СНД. Особливо вдало це відбувалося в країнах, де учасники процесу були зацікавлені й демонстрували бажання вдосконалюватися, запроваджувати нові форми опіки, при збереженні старих. Позитивним також є використання міжнародного досвіду, за рахунок допомоги міжнародних фондів, благодійних організацій. Це дієвий механізм, що дозволяє подвоювати зусилля держави та громадськості в реалізації превентивних методів адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування в українському суспільстві.

Висновки. Актуальна проблема реформування системи інституційного догляду та виховання в Україні не є новою в практиці зарубіжних країн. На нашу думку, це є позитивним моментом для українських фахівців, які мають можливість на основі досвіду інших країн не лише спланувати хід самої реформи, а й спрогнозувати результативність її перебігу, враховуючи особливості системи інституційного догляду та виховання дітей в Україні та фактори, що спричиняють вплив на неї.

Як підсумок, можемо сказати, що акумулюючи успішний зарубіжний досвід деінституалізації та власні зусилля, Україна, зокрема Закарпаття, може, поступово, при збереженні функціонування інтернатів, реалізувати і національну модель реформування системи інституційного догляду та виховання дітей за умови дієвого, а не формального виконання заходів, передбачених Національною стратегією реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі полягають у детальному дослідженні міжнародного досвіду деінституалізації в розвитку реформування системи інтернатних закладів та виховання дітей-сиріт на Закарпатті. Оскільки на даний час в Україні ми не знаходимо достатньо наукових публікацій щодо вивчення зарубіжного досвіду реформування системи інституційного догляду та виховання дітей-сиріт.

Список використаних джерел

1. Дитячі будинки – інтернати у світі. URL: <http://www.indianorphanages.net /orphanage/orphanages.html>]

2. Зарубіжний досвід роботи альтернативних закладів опіки дітей, позбавлених батьківського піклування (реферат). URL : www.ukrreferat.com. Процитовано 2016-07-06.
3. Зарубежный опыт работы альтернативных учреждений опеки детей. URL : www./index.php?referat=56800&pg=2
4. Машкаринець-Бутко А. І. Особливості роботи соціальних працівників у дитячих будинках сімейного типу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2008. № 14. С. 98-100.
5. Миколюк О. До Європи без інтернатів. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/do-yevropybez-internativ>.
6. Миколюк О. Соціальний прорив Болгарії. URL : <http://m.day.kyiv.ua/uk/article/den-planety/socialnyu-proryv-bolgariyi> .
7. Мордань О. Міжнародна практика реформування державної системи опіки: досвід для України. URL : [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2012/2012_-02\(13\)/12mooodu.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2012/2012_-02(13)/12mooodu.pdf).
8. Національна стратегія реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017 – 2026 роки: розпорядження КМУ від 09 серп. 2017 р. № 526-р. URL : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KR170526.html].
9. Проблеми соціальної адаптації в російських дитячих будинках» [2020 «Реабілітація дітей, що живуть з ВІЛ»] [2121/ ravnovesie/2981.html] «Соціальна адаптація дітей-сиріт в Росії: історія та сучасність».
10. Тихомиров Д. А. Состояние и динамика проблемы социального сиротства в России. *Информационный гуманитарный портал «Знание. Понимание. Умение»*. 2014. № 1 (январь-февраль). URL : http://www.zpu-journal.ru/e-zpu/2014/1/Tikhomirov_Social-Orphanhood/ [архівовано в WebCite]
11. Энциклопедический словарь Ф. А. Брокгауза и И. А. Ефрона. Санкт-Петербург : Брокгауз-Ефрон. 1890 – 1907. dic. /dic. nsf/brokgauz_ef

Машкаринець-Бутко Анжеліка

РАССМОТРЕНИЕ МЕЖДУНАРОДНОЙ ПРАКТИКИ РЕФОРМИРОВАНИЯ СИСТЕМЫ ИНТЕРНАТНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ И ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЭТОГО ОПЫТА ДЛЯ ЗАКАРПАТЬЯ

В статье рассматривается актуальность исследования международной практики дэинституализации в развитии реформирования системы интернатных заведений и воспитания детей в Закарпатье, дается определение сути понятия дэинституализации по версии международной благотворительной организации: «Надежда и жилье детям». Анализируется зарубежный опыт дэинституализации в отдельных статьях. Акцентируется на большом значении детального изучения зарубежного опыта реформирования системы интернатных заведений и воспитания детей в постсоциалистических странах Европы. В статье

отображены мысли автора о проблеме осуществления главных положений, предусмотренных Национальной стратегией реформирования системы институционального присмотра и воспитания детей на 2017–2026 годы.

Ключевые слова: дети-сироты, интернатные заведения, социальное сиротство, дэинституализация, зарубежный опыт, реформирование, страны Европы.

Mashkarinets-Butko Anzhelika

REVIEW OF THE INTERNATIONAL PRACTICE OF REFORMING THE RESIDENTIAL CARE SYSTEM AND ACCUMULATING ITS EXPERIENCE IN TRANSCARPATHIA

The article substantiates the relevance of the study of foreign experience of deinstitutionalisation in the process of reforming the institutional care and upbringing of children in Ukraine. The definition of the essence of the concept of deinstitutionalization according to the international charitable organization «Hope and Homes for Children» is presented. The analysis of foreign experience of deinstitutionalisation in some countries is carried out.

he article reflects the author's thoughts on the implementation of the main provisions of the National Strategy for the Reform of the Institutional Care and Keeping System for 2017–2026.

Keywords: orphans, boarding-schools, social orphanage, deinstitutionalization, foreign experience. reforming, countries of Europe.